

ТАРЛОПОВ
Ігор Олегович
tarlopovio@gmail.com

к.е.н., доцент кафедри,
Дніпровський національний
університет імені Олеся
Гончара.

УДК 331:56:331(477)

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ПРОБЛЕМ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

STATISTICAL EVALUATION OF UNEMPLOYMENT PROBLEMS IN UKRAINE

ОЛЕКСІЄНКО
Влада Віталіївна
vladaoleksiienko@gmail.com

здобувач, Дніпровський
національний університет імені
Олеся Гончара.

TARLOPOV Ihor Olehovych – PhD in Economics, Associate Professor of department, Dnipro National University after Oles Honchar

OLEKSIENKO Vlada Vitaliivna – applicant, Dnipro National University after Oles Honchar

У статті досліджено та проаналізовано рівень безробіття в Україні за певний період (2000-2018 рр.). Розглянуто загальний стан рівня безробіття України. Визначена кількість економічно активного населення України й з'ясована його динаміка. Здійснено розподіл безробітних за віком. Доведено, що найбільш питомою вагою в загальній структурі відзначається вікова група 15-24 років. Проведено порівняльний аналіз кількості безробітних в сільській та міській місцевостях та України в цілому з розвиненими країнами світу. Визначено причини, методи подолання та зменшення рівня безробіття.

* * *

В статье исследован и проанализирован уровень безработицы в Украине за определенный период (2000-2018 годы). Рассмотрено общее положение уровня безработицы Украины. Определено количество экономически активного населения Украины и выявлена его динамика. Осуществлено разделение безработных по возрасту. Доказано, что наибольшим удельным весом в общей структуре обладает возрастная группа 15 - 24 годов. Проведен сравнительный анализ количества безработных в сельской и городской местностях, так же Украины в целом с развитыми странами мира. Определены причины, методы преодоления и уменьшения уровня безработицы.

* * *

The article investigates and analyzes the unemployment rate in Ukraine for a certain period (2000-2018). The general state of the unemployment market of Ukraine is considered. We compared the number of unemployed in rural and urban areas, and identified the causes and methods of overcoming and reducing unemployment. The unemployment rate of Ukraine was compared with the developed countries of the world, namely with Japan, Great Britain, USA and Poland. a comparison of the number of unemployed in rural and urban areas.

Labor market and unemployment surveys were conducted. Analyzes the economically active population of Ukraine (2000 - 2018). Different age groups are considered, their economic activity for January - June 2019, it is recognized what age groups prevail in the unemployment market, why they proposed methods of increasing their economic activity. We attributed the economically active population to eight age groups: the first age group - 15-24 years, the second age group - 25 - 29 years, the third age group - 30-34 years, the fourth age group - 35-39 years, the fifth age group - 40-49 years old, sixth age group 50-59 years old, seventh age group 60-69 years old, and the last age group - people 70+

The number of unemployed in rural and urban areas by age group for January - June 2019 is compared, the prevailing and least economically active age group is determined.

Based on our research and data analysis, we will be able to offer methods of solving the unemployment problem.

Based on the results of the study conducted in this article, we will be able to provide recommendations on how to reduce unemployment among Ukrainians.

Unemployment is one of the most pressing problems of modern society, an integral part of a market economy. Based on the data analyzed, the unemployment rate will increase and adversely affect the efficiency of Ukraine's economic activity, if the issue related to overcoming this phenomenon is not resolved. That is why to overcome this phenomenon we need to apply the developed methods.

Ключові слова: безробіття, рівень безробіття, економічно активне населення, зайняте населення, безробітне населення

Ключевые слова: безработица, уровень безработицы, экономически активное население, занятое население, безработное население

Keywords: unemployment, unemploymentrate, economically active population, employed population, unemployed population

ВСТУП

Безробіття є однією з найбільш актуальних проблем сучасного суспільства, невід'ємною складовою ринкової економіки, результатом дії головного закону ринку – попиту і пропозиції. Кожна країна зустрічається з проблемою безробіття на різних етапах свого розвитку, вони прикладають багато зусиль

для подолання даного явища, але жодній країні ще не вдалося позбутися його повністю.

МЕТА РОБОТИ

Дослідити рівень безробіття в Україні та визначити основні методи вирішення даної проблеми, а саме спочатку визначити причини зростання рівня безробіття, потім визначити найменш економічно ак-

тивне населення, в кінці запропонувати наші методи подолання цього економічного явища.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною базою дослідження є загально-наукові методи пізнання економічних процесів: логічний підхід, метод порівнянь, математичні і статистичні методи, системний аналіз, а також метод аналізу та синтезу. Інформаційну основу роботи склали оприлюднені дослідження науковців, електронні ресурси мережі Internet та фінансова звітність діяльності Міністерства Фінансів.

РЕЗУЛЬТАТИ

Вивченням та пошуком методів подолання безробіття цікавилися вчені на різних етапах розвитку суспільства. «Вирішенням проблеми безробіття займалися такі вчені, як І. Давидова, Д. Богиня, Г. Волинський, В. Іванов, Г. Кондратьєв, Т. Черниш, П. Нікіфоров, А. Вольська, В. Пиц, Г. Мамонова, В. Герасимчук, С. Дзюба, С. Дорогунцов, С. Кузнецова, Г. Лук'янова, С. Мочерний, А. Оукен, Ж.Б. Сей, І. Кант, К. Маркс та інші. Н.С. Власенко та інші зазначають, що «поряд з валовим внутрішнім продуктом та інфляцією, безробіття є одним з трьох важливих показників функціонування економіки»» [1]. Свою актуальність проблема безробіття не втрачає і зараз. Відомими сучасними представниками, які займалися питанням безробіття є М.І. Деркач, В.І. Кравченко, В.Г. Суботін. Проблеми зайнятості і безробіття в Україні знайшли своє відображення у наукових працях таких вчених: С. Бандура, Д. Богиня, Г. Волинський, В. Геєць, В. Герасимчук, О. Грішнова, С. Дзюба, Є. Лібанова, Ю. Маршавін, С. Мочерний, О. Чурилова А. Чухно та ін. [2].

Сучасний стан ринку праці України характеризується наявністю певних проблем, саме ці проблеми є бар'єром для нормального соціально-економічного розвитку країни. Тому, я вважаю, що однією з найбільш вагомих соціально-економічних проблем України є безробіття.

Безробіття – це соціально-економічне явище, за якого економічно активне населення не зайняте в будь-якій сфері економіки, тобто не має роботи і заробітку. У Законі України «Про зайнятість населення» безробітними вважаються працездатні громадяни у працездатному віці, які через незалежні від них причини не мають заробітку і трудового доходу, зареєстровані у державній службі зайнятості як особи, що шукають роботу. Вони здатні до праці, готові працювати, але не мають належної роботи, яка відповідає їх професійній підготовці, стажу, досвіду тощо.

Існує багато причин безробіття, найвагоміші:

1. Надлишок населення, тобто роботодавці не в змозі залучити усе економічно активне населення до праці, через це збільшується частка безробітних ;

2. Пошук працівниками нових робочих місць з метою отримання більшої зарплати, змістовнішої роботи, в цей період вони вважаються безробітними;

3. Наявність системи страхування у зв'язку з безробіттям;

4. Науково-технічний прогрес.

Рівень безробіття – кількісний показник, який визначається як відношення кількості безробітних до за-

гальної чисельності економічно активного працездатного населення країни (регіону, соціальної групи), та вимірюється у відсотках.

Після проведення аналізу рис. 1 стає зрозумілим, що в Україні менше половини всього населення є економічно активним. Крім того, не зважаючи на те, що з економічно активного населення України економічно зайняте населення переважає над безробітним, рівень безробіття в країні високий. Тому, на думку автора, потрібно заохочувати не економічно активне населення до праці, тим самим можна зменшити рівень безробіття.

Проаналізувавши рис. 2 можна зробити наступні висновки:

По-перше, рівень безробіття на території України зменшується з кожним роком.

По-друге, можна помітити різке збільшення рівня безробіття в 2009 та 2014 рр.

Це обумовлено наступними причинами:

- 2008 – 2009 рр. запам'яталися всьому світу, як роки фінансово-економічної кризи. У цей період постраждали не тільки країни, що розвивалися, а й розвинені (наприклад, країни ЄС, США). Україна не була винятком, Україна переважно опиралася на експорт сировини. Під час кризи ціни і попит на експорт сировини впав. Крім того, фінансово-економічна криза призвела до девальвації гривні, сильного напруження у соціальному сегменті через валютні кредити. Але, все ж таки у 2008-2009 рр. Нацбанку вдалося зберегти банківську систему, стабілізувати курс національної валюти - з 5 до 8 грн. за долар.

- 2014 р. запам'ятався українцям, як рік змін, починаючи від революції Гідності до кризи на Донбасі. Усі ці події обумовили зростання безробіття. Україна в 2014-2015 рр. втратила 3 млн. робочих місць внаслідок окупації Донбасу і Криму.

- У 2017 р. зафіксовано найбільший рівень безробіття з 2002 р., навіть в період світової кризи та в 2014 р. рівень безробіття був менше. Для наглядності 2017 р. – рівень безробіття 9,9 %, 2009 р. – 9,6 %, 2014 р. – 9,7 %. Причини такого високого рівня безробіття: збільшення рівня безробіття серед вікових груп, а саме, серед людей 40-49 років та людей передпенсійного віку (50-59 років); низька зайнятість серед молоді до 24 років.

Під час кризи 2008-2009 рр. Україна втратила 15 % ВВП. У 2014-2015 рр. – більше 16 %.

Після проведення аналізу рис. 3 стає зрозумілим, що найбільший відсоток безробітного населення перепадає саме на вікову групу 15-24 роки, тобто на молодь – це 15,6 % стосовно робочої сили. Найменший відсоток безробітних припадає на вікову групу 60-70 років – 0,1 % стосовно робочої сили.

Найбільший відсоток безробітних в міській місцевості припадає на молодь до 24 років – це 15,0 % від загальної кількості безробітного населення в міській місцевості.

Найменший відсоток безробітних у міській місцевості припадає на вікову групу 60-70 років – 0,2 % стосовно загальної кількості безробітного населення у міській місцевості.

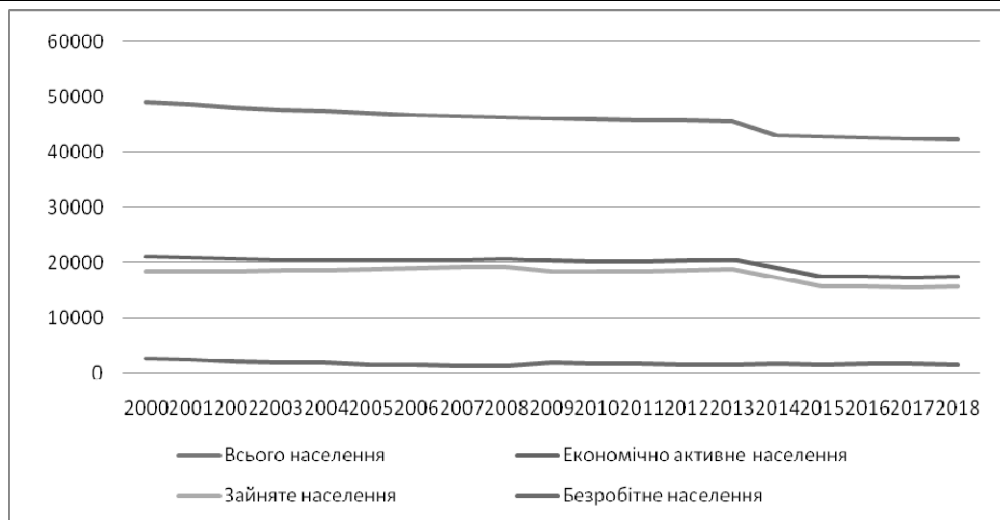
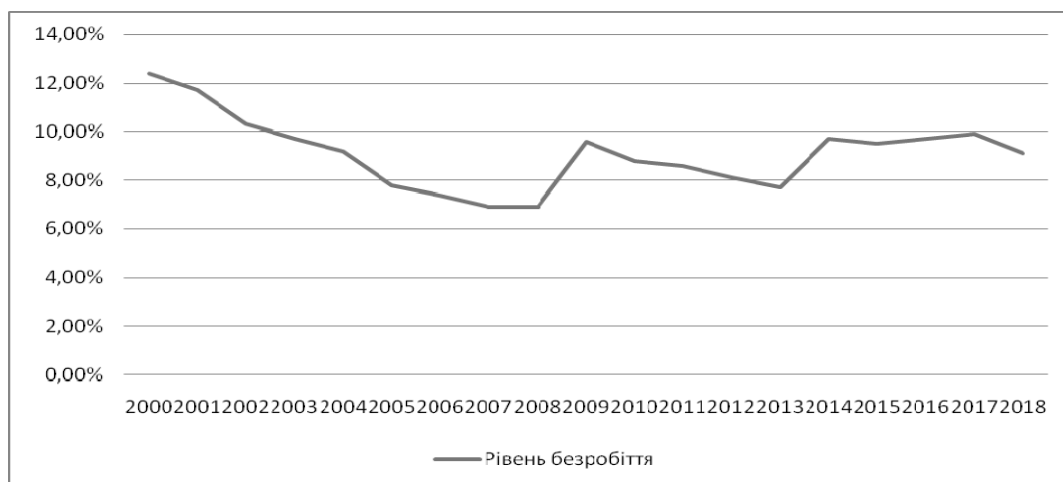

Рис. 1. Економічна активність українців в період 2000-2018 рр.

2014 р. – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

Рис. 2. Рівень безробіття в Україні з 2000 по 2019 рр. (кількість населення в тис.)

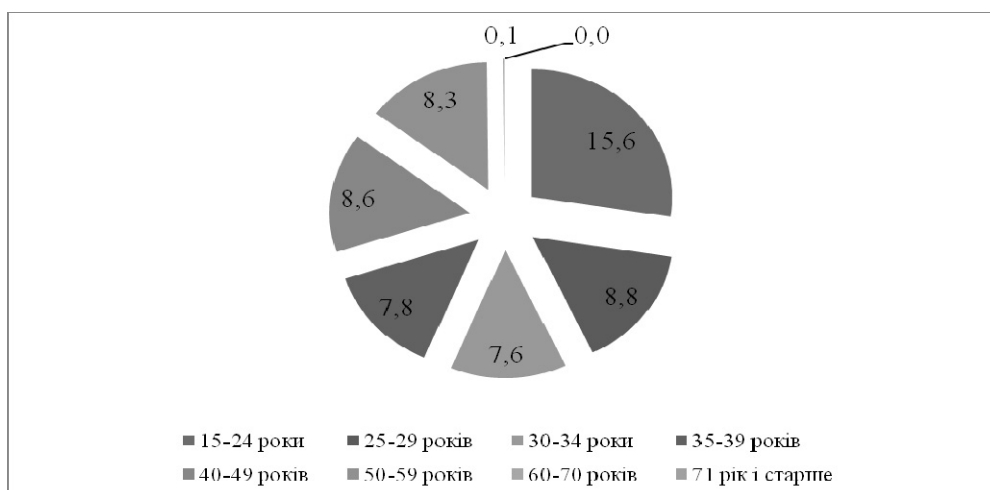

Рис. 3. Безробітне населення у % до робочої сили відповідного віку за віковими групами за період січень-червень 2019 р.[3]

Найменший відсоток безробітних у сільській місцевості притаманний віковій групі 50 – 59 років – 8,7 % від загальної кількості безробітного населення в міській місцевості.

Порівнюємо кількість безробітного населення в міській та в сільській місцевості. Кількість безробітного населення в міській та в сільській місцевості має

як спільні, так і відмінні риси.

Спільні риси:

- Найбільший відсоток перепадає на молодь до 24 років;
- Однакова кількість безробітного населення в віковій групі 40-49 років, а саме – 8,6 %.
- Безробітне населення в віковій групі 71 рік і

старше порівнює 0,0 % як у міській, так і у сільській місцевості.

Відмінності:

- Найменший відсоток безробітного населення різний, у випадку міської місцевості найменший відсоток безробітних припадає на віковій групі 60-70 років – 0,2 % стосовно загальної кількості безробітного населення в міській місцевості; так само у сільській місцевості найменшому відсотку безробітних відповідає вікова група 50-59 роки, а це – 8,7 % від загальної кількості безробітного населення у міській місцевості;

- Відрізняється і найменший відсоток безробітного населення в різних місцевостях. Найменший відсоток безробітних у сільській місцевості припадає на віковій групі 50-59 років – 8,7 % від загальної кількості безробітного населення в міській місцевості. Найменший відсоток безробітних в міській місцевості припадає на віковій групі 60-70 років – 0,2 % стосовно загальної кількості безробітного населення в міській

місцевості.

- Кількість безробітного населення в сільській місцевості переважає над кількістю безробітного населення в міській місцевості.

Проаналізувавши рис. 4(а) і рис. 4(б) стає зрозумілим, що найбільшою проблемою і сільської, і міської місцевості є висока кількість безробітних серед молоді до 24 років. Зрозуміло, що село і місто має різний рівень розвитку і економічної активності, крім того, ситуація зі співвідношенням попиту і пропозиції робочої сили в цих місцевостях також різна. Але це не значить, що треба розвивати лише одну з місцевостей. На думку автора, лише за умови економічно розвинутої сільської і міської місцевостей, Україна зможе подолати велику кількість безробітних припадку обом місцевостям. Кількість безробітних в обох місцевостях занадто великий, тому треба звернути особливу увагу на молодь до 24, але водночас приділяти увагу й іншим віковим групам.

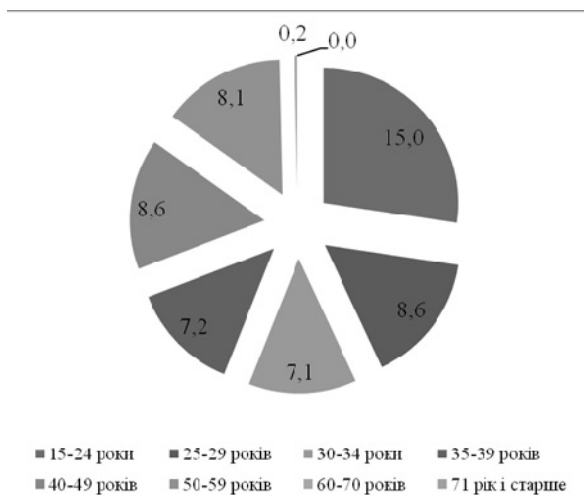

Рис. 4(а). Безробітне населення в міській місцевості за віковими групами у % за період січень - червень 2019 року[3]

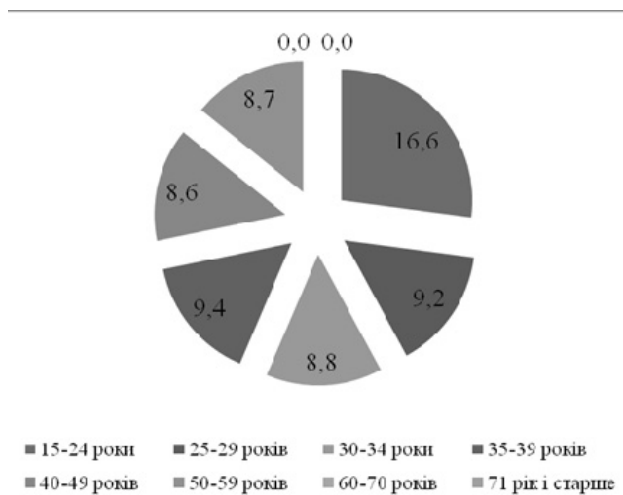

Рис. 4(б). Безробітне населення в сільській місцевості за віковими групами у % за період січень - червень 2019 р. [3]

Для більш глибокого аналізу рівня безробіття в Україні порівнюємо його з розвиненими країнами світу.

Після порівняння рівня безробіття України з розвиненими країнами можна зробити наступні висновки: в Україні були періоди, коли вона стояла на одному рівні з розвиненими країнами (наприклад, 2012 р. рівень безробіття України складав 8,1 % такий самий, як і у США), але зараз Україна сильно відстала від розвинених країн і на це є причини.

ВИСНОВКИ

Отже, рівень безробіття буде зростати і негативно впливати на ефективність економічної діяльності України, якщо не вирішувати питання пов'язане з подоланням даного явища. Щоб подолати безробіття треба: збільшувати обсяги інвестиційних вкладень у розви-

ток малого підприємництва(завдяки цьому може збільшитися кількість робочих місць); перепідготувати людей, які втратили роботу; сприяти всебічному державному захисту інтелектуального потенціалу суспільства; провести зниження податків для підприємств за умови збереження робочих місць (для компенсування витрат на прийом нових працівників), зменшити оподаткування молоді за для збільшення попиту на працю, запровадити систему бонусів для підприємств, що беруть на роботу людей старше 50 років. Впроваджуючи запропоновані заходи, можна досягнути зменшення рівня безробіття, тим самим збільшиться кількість працевлаштованого населення і, як наслідок, відбудеться покращення економічної і соціальної ситуації в країні.

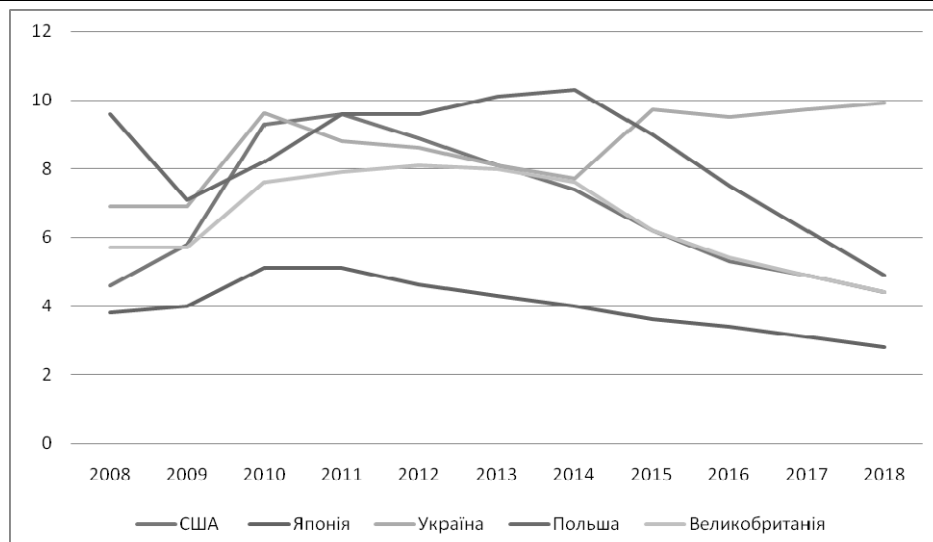

Рис. 5. Порівняння рівня безробіття в країнах ЄС, Сходу та США (данні наведені у %)

Список використаних джерел

1. Варналій А.О. Самоєнкова О.В. Аналіз динаміки рівня безробіття в Україні. Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. 2017. Випуск 3. Частина I. С. 90-96. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6557/1/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B8%D0%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%8F%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D1%80%D0%BE%D0%B1%D1%96%D1%82%D1%82%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.PDF>
2. Кифяк В.І., Лесько Н.В. Соціально-економічний аналіз безробіття в Україні. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2019/19.pdf
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. МінФін: Рівень безробіття в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>
5. Світовий атлас світу. Рівень безробіття. URL: <https://knoema.ru/atlas>

References

1. Varnalii A.O. Samotoienkova O.V. Analysis of the dynamics of unemployment in Ukraine. Statistics – a tool for socio-economic research: a collection of scientific student papers. 2017. № 3. Part I. pp. 90-96. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6557/1/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B8%D0%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%8F%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D1%80%D0%BE%D0%B1%D1%96%D1%82%D1%82%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.PDF> (in Ukrainian).
2. Kyfiak V.I., Lesko N.V. Socio-economic analysis of unemployment in Ukraine. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2019/19.pdf (in Ukrainian).
3. State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).
4. Ministry of Finance: Unemployment in Ukraine. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/> (in Ukrainian).
5. World Data Atlas. World and regional statistics, national data, maps, rankings. URL: <https://knoema.ru/atlas> (in Ukrainian).